

ב:

כהן גדול פרק שני סנהדרין

עין משפט
גור מצוה

ב א מ"י פ"ה מהלכות
כלים הלכה ב'
ב א מ"י פ"ה מהלכות
הל' מ' ספג ספג ספג
טריה' מ' ספג ספג ב'
ב א מ"י פ"ה מהל'
סנהדרין הלכה ב'
ו"ה מהל' מהל' הלכה ב'
ספג עין קו'
ב א מ"י פ"ה מהל'
מהל' ג' ב' ספג
עין ספ'
ב א מ"י פ"ה מהל' ג'
ספג עין קו'
מהל' ג' ב' ספג
ספג עין קו'
ב א מ"י פ"ה מהל'
מהל' ג' ב' ספג
ספג עין קו'
מהל' ג' ב' ספג
ספג עין קו'

לעין רש"י

ב"ר י"ד ט"ה

רבינו הנגאל

קריביו ונפל סמלי:
אמר רבי אלעזר הלכה
כרשב"י דאמר סנה
שקליה יוצאין וזקפה
ורו סנה המיוחדת לכלים
אין צריכין לפסוח:
והוא עשית לו דרך
ואין סמכין בידו שדרך
המלך אין לו שיעור. אמר
שכאל כל האמר בפרשת
המלך המלך מותר בו
ר' יוחנן אמר לא נאמרו
פרשה זו מה שפסח ישראל
ליקח את בני ישראל
לדבוקם לו כמרכבתו
ובפרשה זו הוזהרו חז"ש
ולקצור קצורו ולעשות
כלי מלחמה וכלי
רכבו. ובנות ישראל
יקח להיות לו רשות
בבנות ואמות ישראל בני
ישראל ובמרים ויהיה
הטובים ונתן לעבדיו
העובדים ישר וצאנם
נתן לפרסיו ולעבדיו
ובמרים ובמרים יקח
הטובים והמורדים יקח
ועשה למלכותו ולבני
ישראל אמרו ואם חייבו
לו לעבדים ועקבה סוף
הוא מלפני מלכותם את
בנותם לכל ולא יענה את
אמנם ביום ההוא. אמר
(הל' ר' יוחנן לא פירש
להם אילו כולם שהמרים
לו הקב"ה אלא ליראם
ולבנותם כלבד. ותיאמר
ר' יהודה ג' ספג נאמרו
ישראל כבנותם לארץ
לדבוקם להם סוף ולבנות
בית הבחירה ולהבית ונתן
עמלק ואוקימנא לתמיד
להם מלך ואחריי להבית
זרע עמלק ואחריי נתן
בית הבחירה אי"כ להם
נעשו עמלקי שקרמה על
ידן. וקנים כהוגן שאלו
שנאמר ונתת סימה
לו מלך לשפטנו ועמו
הארץ לו שקלקלו ואמרו
ירצו לפנות ולחם את
מלחמתו: ענין שלמה
שנאמר עליו שמלך על
שלמה על כסא ה' המלך
העליונים שנאמר וישב
ובסוף על כסא ה' המלך
הוא ורדה בכל עבר הנהר
התפסח ורע עזה תפסח
בסוף העולם ועוה תפסח
העולם וחד אמר תפסח
ועוה תפסח הדר הדר כ"ו
רעה ביה הדר כ"ו: פ'
קורו עניה שואל בה:
דרש"ש ביה אומר זה
היה חלקי מכל עמלי:
והוא ברוח ונתחנן לפניו
והוא נוטל חלק בראש:
ת"ר תפסח וחד אמר מלכות
למלך ושאר ביה מוחצה
לעם מוחצה למלך:

מלך מותר וכו'. * מימה למה נעשה אחזק על נכות כיון שלא רצה
למכור לו כרמו ועוד דבפרק הכונס לאן לריר (ב"ק דף ט.)
קאמר דודו שאל אם היה יכול להחליף גדישין של שערין מיראל
לתת כפמי בהמתו (ו) וי"ל דבפרשת המלך כמי (שמואל א' ח) יקח ונתן
לעבדיו ולא לעמלו ועוד וי"ל דכחנט
היה יכול ליקח אם היה רוצה אבל
כשהיה שואל אחזק שימכרו לו השב
נכות שרעות בידו לומר לא אמכור
ועי"ל דנעשה לפי שאל הכנס
לעשות ע"ז דכתיב (מלכים א' כה)
והיה לי לגן ירק כמו המתקדשים
והמתקדשים אל הגנות (ישעיה טו)
והגן מירך דליתו מותר רק בשדות
הרחוקים מן העיר ללא מעלי כל
קן אבל כנס נכות היה אלא היכל
אחזק בשומרון ועי"ל דדוקא בשדה
מתקן שאל שדה אחזה שיער מאבותיו
לא כמו שהשיב נכות מלילה לי
ממתי נחלת אבותי כך שאי נמי
דפרשת המלך על נאמרה רק על
המלך שסמלן על כל ישראל והיה
ומאת המקום ואחזק לא מלך על
יהודה וגם לא מלך מאת המקום:
דא

יהודה אמר שמואל כל האמור בפרשת מלך מותר בו רב אמר לא
נאמרה פרשה זו אלא לאיים עליהם שנאמר ישום תשים עליך מלך שתהא
אימתו עליך כתנאי ר' יוסי אומר כל האמור בפרשת מלך מותר בו ר'
יהודה אומר לא נאמרה פרשה זו אלא כדי לאיים עליהם שנאמר שום תשים
עליך מלך שתהא אימתו עליך וכן היה רבי יהודה אומר ג' מצות נצטוו
ישראל בכניסתן לארץ להעמיד להם מלך ולהכריח זרעו של עמלק ולבנות
להם בית הבחירה רבי נהוראי אומר לא נאמרה פרשה זו אלא כנגד
הרעומות שנאמר ואמרת אשימה עלי מלך וגו' תנאי ר"א אומר וקנים
שברוך כהוגן שאלו שנאמר תנה לנו מלך לשפטנו אבל עמי הארץ שבהן
קלקלו שנאמר והיינו גם אנחנו ככל הגוים ושפטנו ומלכנו ויצא לפנינו
תנאי רבי יוסי אומר ישלש מצות נצטוו ישראל בכניסתן לארץ להעמיד
להם מלך ולהכריח זרעו של עמלק ולבנות להם בית הבחירה ואינו יודע
איזה מהן תחילה כשהוא אומר כ"ו יד על כס יה מלחמה לה' בעמלק הוי
אומר להעמיד להם מלך תחילה ואין כסא אלא מלך שנאמר וישב שלמה
על כסא ה' למלך ועדיין אינו יודע אם לבנות להם בית הבחירה תחלה או
להכריח זרעו של עמלק תחלה כשהוא אומר והיחזק לכם מכל אויביכם
וגו' והיה המקום אשר יבחר ה' וגו' הוי אומר להכריח זרעו של עמלק תחלה
וכן ברוד הוא אומר ויהי כי ישב המלך דוד בביתו וה' הגיח לו מסביב
ובתים ויאמר המלך אל נתן הנביא ראה נא אנכי וישב בבית ארום וגו' אמר
ירש לקיש בתחילה מלך שלמה על העליונים שנאמר וישב שלמה על כסא
ה' ולבסוף מלך על התחתונים שנאמר כ"ו הוא רודה בכל עבר הנהר מתפסח
ועד עזה ורב ושמואל חד אמר תפסח בסוף העולם ועוה בסוף העולם וחד
אמר תפסח ועוה בהדי הדדי הווי יתבו וכשם שמלך על תפסח ועל עזה כך
מלך על כל העולם כולו ולבסוף לא מלך אלא על ישראל שנאמר וי' אני
קהלת הייתי מלך על ישראל וגו' ולבסוף לא מלך אלא על ירושלים שנאמר
דברי קהלת בן דוד מלך בירושלים ולבסוף לא מלך אלא על מטהו שנאמר
הנה מטהו שלשלמה וגו' ולבסוף לא מלך אלא על מקלו שנאמר וזה
היה חלקי מכל עמלי ורב ושמואל חד אמר מקלו וחד אמר גונדו הדר או לא
הדר רב ושמואל חד אמר הדר וחד אמר לא הדר מאן דאמר לא הדר מלך
והריוט ומאן דאמר הדר מלך והריוט ומלך: פורץ לעשות לו דרך: ת"ר
אצרות מלכים למלך ושאר ביה שבוזין מחצה למלך ומחצה לעם אמר ליה
אב"י לרב דימי ואמרי לה לרב אחא בשלמא אצרות מלכים למלך אורחא
דמלחא אלא שאר ביה שבוזין מחצה למלך ומחצה לעם מלך דרתיב
וימכחו

מלחמתו [ש"א ט]: כספילה. קודם שנשא שלמה נשים נכריות מלך אף על עליונים: וכשם שמלך על תפסח ועוה כן מלך על כל העולם
כולו. והכי קאמר קרא כי הוא רודה בכל עבר הנהר מתפסח ועד עזה: על מקלו. שהשליכו אשמדאי מכסאו דלאמרין במסכת
גיטין (דף סא): גונדו. עלימו ובסדר טהרות (כלים פרק טו מ"א) פירש רב האי מקדיה הוא מקדיה של מרס (וי' ודומה לו חד אמר
קורו וחד אמר מקלו (ויקרא רבה פרשה אחרת) והוא מקדיה שמה עה מים: מלך והידוע. ושוב לא חזר למלכותו: וימכחו

הי אלהים בו לשכן שמו שם שקח תביאו אל כל אשר אנכי מצוה אתכם עולמיתם ובחזקים מעשרתיכם ותרמת ידכם וכל מבשר גדישים אשר תחרו ליה: ויהי כי יבא
לו מסביב מכל ארצה: שמואל ב' א' 9. ויאמר המלך אל נתן הנביא ראה נא אנכי וישב בבית ארום וארון האלהים ישב בחוף הירוקה שמואל ב' א' 10. כי הוא רודה בכל עבר ויקרי מתפסח ביה עזה בעין
מלכי עבר ויקרי ושלום קרה לו מכל עבריו מסיב: מלכים א' ה' ד' 11. אני קהלת דתיית מלך על ישראל בירושלים: קהלת א' י' 12. דברי קהלת בן דוד מלך בירושלים: קהלת א' א' 13. הנה מטות
שלשלמה ששים נברים קיב"ה לה מבשר ישראל: ש"י הסיים 1: 14. וכל אשר ישאלו עמי לא אצלתי מרד לא נעמתי את לבי מכל שמהה כי לבי שמה מכל עמלי וזה היה חלקי מכל עמלי: קהלת ב'

סירוגו. קשימתו: מסוכו. שיש נקבים (ו) בארכבותיו ומחזין כהן
ראשי לזעזוע התלויות צעור ועונדים ואין מרכיבין הרצועה על גבי
ארכות מסות: סירוגא מעל גבה. התכלים מרכיבין על ארכות
המטה מיכן ומיכן ואורג והוא סירוג: העריסה. ערימת תינוקות
גדישין: משישום צעור הדג.
משפספס צעור הדג כדי להחליק
הארכות ליפוחם: למס לי שיפס
עור הדג. הלא אף יופיין ניכר
שהרי מכוסות הן תמיד בראשי
התכלים המסורגין על גבן: מעס
אעולי ואפוקי כביזויה. כביזויה
ונקבים של ארכות מכניס ומוליא
המכל ומקרי: באבסא.
לזלזול התלויות נקבי ארכובותיו
ובהן מכניסין ראשי לזעזוע התלויות
כשפת העור: שנקליטיה וילאין.
נקליטיה שני עלים ארוכים ומעמידין
אותן כחמזע דופני המטה אחד
מראשותיה ואחד מרגלותיה ומפולין
הן כראשותיהן ומניחין קנה מזה לזה
ועליו פרסין המלך: ויש שמחזין
אותן נקליטיה למטה והיינו וילאין
שמחזרין וילאין מן המטה ואין יכול
לכפותה מפני נקליטיה: וקופס.
על מראשותיה או על מרגלותיה
(ו) וארכובותיה למעלה ודיו: בורגני
ופורץ. גדרות אחרים: לעשו לו
דרך. לשדה ולכרמו: חלק כראש.
חלק היפה צורך דלאן וטול מחלה:
גמ' כפרשם מלך. כפרש שמואל
(ה) ניכס ונמוטיס יקח ויזאל
כס: רב אמר לא נאמרה פרשה
שמואל אלא לאיים עליהם שתהא
אימת עליהם אבל אינו מותר
לעשות: ה"ג רבי יהודה אומר לא
נאמרה פרשה זו אלא לאיים עליהם.
ולא גרס ויראס וזהלס דהא לרבי
יהודה יפה כיוונ עבדיו נצטוו ישראל
על כך והכי גרס לה בתוספתא (פ"ד ה"ג):
שש מלות. להכי נקט שלש הללו
סוף מליות זו כיו לעשותן כסדרן
כדמפרש לקמן שמהלך מלך ואחרים
עמלק ואמרת בית הנביאה: ככניסמס
לארץ. דכטלוהו כמיב ירושה ושינה
וירשמה וישפת זה ואמרת אשימה
עלי מלך (גדיסין ח) בעמלק כמיב
(שס כה) והיה כהניח ה' וגו' ובגין
בית הנביאה כמיב (שס יג) ועברתם
את הירדן וישבתם בנחל וגו' והדר
כמיב והיה המקום וגו': לא נאמרה
פרשה זו. ודעו ששים עמלק מלך
משום מזהו אלא כנגד מרעומתם
שגלי לפינו שעמיתים להתרעם על
קן ולומר והיינו גם אנחנו ככל הגוים
שנאמר ואמרת אשימה מעדין אתם
לומר כן: (וי' ר' נהוראי אמר כו' לא
גרסינן ליה בתוספתא (ט) ומדע דשינוש
הוא דהא קו"ל צעורין וק' (ג' יג) דהוא
רבי נחמיה הוא רבי נהוראי: עמי
הארץ קלקלו. דלילו וקנים שאלוהו
לשופטם ולרדות הפרכנים שנהם אצל
עמי הארץ מלו עליו מלחמותיהם
שאמרו וילא נראשע ונחלם את

מלחמתו [ש"א ט]: כספילה. קודם שנשא שלמה נשים נכריות מלך אף על עליונים: וכשם שמלך על תפסח ועוה כן מלך על כל העולם
כולו. והכי קאמר קרא כי הוא רודה בכל עבר הנהר מתפסח ועד עזה: על מקלו. שהשליכו אשמדאי מכסאו דלאמרין במסכת
גיטין (דף סא): גונדו. עלימו ובסדר טהרות (כלים פרק טו מ"א) פירש רב האי מקדיה הוא מקדיה של מרס (וי' ודומה לו חד אמר
קורו וחד אמר מקלו (ויקרא רבה פרשה אחרת) והוא מקדיה שמה עה מים: מלך והידוע. ושוב לא חזר למלכותו: וימכחו

לעין רש"י

ב"ר י"ד ט"ה

רבינו הנגאל

קריביו ונפל סמלי:
אמר רבי אלעזר הלכה
כרשב"י דאמר סנה
שקליה יוצאין וזקפה
ורו סנה המיוחדת לכלים
אין צריכין לפסוח:
והוא עשית לו דרך
ואין סמכין בידו שדרך
המלך אין לו שיעור. אמר
שכאל כל האמר בפרשת
המלך המלך מותר בו
ר' יוחנן אמר לא נאמרו
פרשה זו מה שפסח ישראל
ליקח את בני ישראל
לדבוקם לו כמרכבתו
ובפרשה זו הוזהרו חז"ש
ולקצור קצורו ולעשות
כלי מלחמה וכלי
רכבו. ובנות ישראל
יקח להיות לו רשות
בבנות ואמות ישראל בני
ישראל ובמרים ויהיה
הטובים ונתן לעבדיו
העובדים ישר וצאנם
נתן לפרסיו ולעבדיו
ובמרים ובמרים יקח
הטובים והמורדים יקח
ועשה למלכותו ולבני
ישראל אמרו ואם חייבו
לו לעבדים ועקבה סוף
הוא מלפני מלכותם את
בנותם לכל ולא יענה את
אמנם ביום ההוא. אמר
(הל' ר' יוחנן לא פירש
להם אילו כולם שהמרים
לו הקב"ה אלא ליראם
ולבנותם כלבד. ותיאמר
ר' יהודה ג' ספג נאמרו
ישראל כבנותם לארץ
לדבוקם להם סוף ולבנות
בית הבחירה ולהבית ונתן
עמלק ואוקימנא לתמיד
להם מלך ואחריי להבית
זרע עמלק ואחריי נתן
בית הבחירה אי"כ להם
נעשו עמלקי שקרמה על
ידן. וקנים כהוגן שאלו
שנאמר ונתת סימה
לו מלך לשפטנו ועמו
הארץ לו שקלקלו ואמרו
ירצו לפנות ולחם את
מלחמתו: ענין שלמה
שנאמר עליו שמלך על
שלמה על כסא ה' המלך
העליונים שנאמר וישב
ובסוף על כסא ה' המלך
הוא ורדה בכל עבר הנהר
התפסח ורע עזה תפסח
בסוף העולם ועוה תפסח
העולם וחד אמר תפסח
ועוה תפסח הדר הדר כ"ו
רעה ביה הדר כ"ו: פ'
קורו עניה שואל בה:
דרש"ש ביה אומר זה
היה חלקי מכל עמלי:
והוא ברוח ונתחנן לפניו
והוא נוטל חלק בראש:
ת"ר תפסח וחד אמר מלכות
למלך ושאר ביה מוחצה
לעם מוחצה למלך:

מוסף רש"י

ובא ב"ק סוף המסכת

תורה אור השלם

- 1. שום תשים עליך מלך
אשר יבחר ה' אלהיך
מקרב אחיך תשים עליך
מלך לא תוכל לחר
עליך אשכנזי אשר לא
אחך הוא: דברים י' ז'
2. כי תבא אל הארץ
אשר י' אלהיך נתן
לך וירששה ושתבת בה:
ואמרת אשימה עלי מלך
ככל הגוים אשר סביבות:
דברים י' ז'
3. וירע הדבר בעיני
שמואל כאשר אמר
ותחפץ שמואל אל ה'
שמואל א' ח'
4. והיינו גם אנחנו ככל
הגוים ושפטנו ומלכנו
וירצו לפנות ולחם את
מלחמתו: שמואל א' ח'
5. ויאמר כי יד על כס
יה מלחמה לוי בעמלק
מדר דר' שמואל י' ט'
6. וישב שלמה על
כסא ה' למלך תחת
ידד אביו ונצלו וישמענו
אליו כל ישראל:
דברים י' ט' כ'
7. ועברתם את הירדן
וישבתם בנחל אשר י'
אלהים נתתו ויחלם
הענין לכם מכל איביכם:
מסיבין וישבתם בית:
ודר' המקום אשר יבחר